

FATA PERSONA

BEVRIJDING UIT DE IK-ILLUSIE

In de Vondelkerk in Amsterdam vond op 3 oktober 2021 een satsang plaats met Erik van Zuydam. Deze samenkomst met gelegenheid tot stellen van vragen was tevens de boekpresentatie van *Fata Persona*, georganiseerd door uitgeverij Samsara. Op de boekentafel lagen gesigeneerde exemplaren: 'Voor niemand, van niemand'.

Corine Lepoutre: Fata Persona is een intrigerende titel. Waarom deze titel?

Erik van Zuydam: Er is natuurlijk een link met Fata Morgana. Het is een mooie metafoer, omdat de suggestie is dat de persoon een fictie is, niet werkelijk bestaand. Bij een Fata Morgana lijkt het

heel overtuigend dat je water ziet, maar het is schijn. In werkelijkheid is het een spel van lichtstralen. De persoon die we menen te zijn is ook illusoir, het lijkt heel overtuigend, het voelt heel concreet. Dat heeft iedereen; er is toch een ik hier? Maar het is een conceptueel beeld wat je van

jezelf hebt. Het heeft dezelfde realiteit als een droom. Dat is de link met de titel. En Fata is ook nog eens de Godin van het Noodlot, daar kwam ik later pas achter.

Corine Lepoutre: Wat is de kern van het boek?

Erik van Zuydam: De zoeker in ons is eigenlijk een denkbeeldig zelf. De zoeker zal nooit vinden wat hij zoekt. Want hij is zelf een droompersonage. Dus de zoektocht die hij onderneemt is een gedroomde zoektocht. Het is allemaal virtueel, niet werkelijk.

Corine Lepoutre: Toch zoeken wij allemaal. Waarnaar wordt gezocht?

Erik van Zuydam: Veel mensen die naar mijn bijeenkomsten komen zijn al twintig of dertig jaar zoekende en dan vraag ik, denk je dat je die finish gaat halen? Het boek suggereert dat de spirituele zoektocht niet een pad is, met een zeker eindpunt, maar een vicieuze cirkel. Er is geen finishlijn waar je overheen gaat, het zoeken stopt nooit. Het zoeken houdt zichzelf in stand. De zoektocht stopt niet omdat de zoeker opeens iets heeft gevonden, maar pas als de zoeker zélf wordt doorzien als een fictief zelf. Als een droomfiguur.

Corine Lepoutre: Beschikken wij in de droom over zelfbeschikking?

Erik van Zuydam: Het is nog veel erger! Om zelfbeschikking te hebben moet er een 'zelf' zijn om ergens over te beschikken. Dat zelf is een optische illusie, een gedroomde identiteit. Het is niet zozeer de kwestie of we al dan niet zelfbeschikking hebben, al dan niet een vrije wil hebben, maar wie is degene met de vrije wil? Die is er gewoon niet. En de consequentie van dat inzicht is dat het leven gewoon gebeurt.

Corine Lepoutre: Wat bedoel je met 'het leven gebeurt gewoon'?

Erik van Zuydam: Iedere gedachte die in ons opkomt gebeurt vanzelf. Dat is voor de persoon heel lastig om te horen. Die wil dat eigenlijk niet horen. Die is verknocht aan concepten zoals 'Ik bestuur mijn leven, ik weet wat goed en slecht is, ik kan mijn leven onder controle krijgen'. Dat zijn zoveel geloofsconcepten, die geven we niet zo makkelijk prijs.

Corine Lepoutre: Over concepten gesproken, mag ik jou een non-dualist noemen?

Erik van Zuydam: Ja dat mag, maar wat is een non-dualist? Veel non-duale leraren

zijn nog steeds heel dualistisch in hun boodschap. Als je ervan uitgaat dat er geen afzonderlijk zelf is, dat dit een fictie is, dan is iedere vorm van instructie of oefening in feite futiel, zinloos. Toch zie je vaak bij non-dualiteit leraren dat ze, ondanks hun bewering dat dualiteit niet echt bestaat, middelen aanbieden om het te overstijgen. Zoals inquiry of meditatie en dat houdt het idee van het zelf in stand. Dat houdt het idee in stand dat de zoeker iets kan doen in een lineair traject, in de tijd richting de toekomst, waardoor hij de eindstreep kan oversteken. Namelijk dat 'ik' eindelijk heb gevonden wat ik zocht, en dan ben ik gelukkig, dan kan ik ontspannen.

Corine Lepoutre: Wat betekent het begrip tijd daarin?

Het idee dat tijd bestaat is ook een heel sterke conditionering: Dat tijd iets is wat zich voortbeweegt, wat voortschrijdt. Tijd zien we als de achtergrond waarin alle gebeurtenissen zich afspelen. Maar die achtergrond is niet dynamisch, hij gaat nergens naartoe, die achtergrond is statisch, net als lege ruimte of bijvoorbeeld iets als stilte. Het is puur stil, het is niets. Tijd is een illusie.

Corine Lepoutre: Dat tijd niet bestaat is in deze materiële wereld moeilijk te bevatten. Wij werken naar dingen toe. Zo vertelde je tijdens de bijeenkomst dat je graag weer een nieuw boek zou schrijven. Dat is een verlangen, een voornemen dat zich uitstrekt in de tijd. Hoe moeten we dat interpreteren?

Erik van Zuydam: Ja, dat is de paradox van de tijd. Je zou kunnen zeggen 'tijd bestaat niet en het bestaat wel'. Net zoals je kunt zeggen, de persoon bestaat niet werkelijk maar de illusie bestaat wel. Het is een goeie vraag want wat er feitelijk gebeurt is dat er op dat moment een gedachte opkomt om een boek te gaan schrijven. Dat is wat er in het moment gebeurt. Dat doe ik niet, dat gebeurt. Dat komt gewoon op. De droom is dat ik de auteur ben van die gedachte. Of dat ik de auteur ben van het boek. Ook dat gebeurt. Het leven drukt zich uit in de vorm van de 'body/mind', van lichaam en geest. Op een moment kan er een verlangen opborrelen om weer te gaan schrijven. Dat is het enige wat er is. Het verschijnt.

Corine Lepoutre: En waar komt dat verlangen vandaan? Wat is de oorsprong van die gedachte?

Erik van Zuydam: Ja, dat zijn de grote

vragen. Het eerlijke antwoord is, ik weet het niet. Het verstand heeft er heel veel moeite mee om te snappen dat er dingen gewoon gebeuren. Dat dingen geen reden hebben. Het verstand is erg geconditioneerd in causaliteit, in oorzaak en gevolg. Het verstand kan ook niet bevatten dat tijd en ruimte oneindig zijn. Het verstand is heel erg beperkt en geconditioneerd en vandaar al die 'hoe en waarom vragen'.

Corine Lepoutre: Bestaat er een bron, een hoger zelf?

Erik van Zuydam: Het bestaan is niet te begrijpen. Als je vraagt of er een bron is dan is dat al weer dualistisch. Er is alleen wat er nu is. Iets anders is er niet. Bron, geest, ziel, het zijn allemaal concepten. De denkbeeldige persoon voelt zich in de kern onzeker, die heeft het gevoel dat er iets ontbreekt. Daaruit ontstaat het zoeken. Waar een persoon is, is altijd zoeken. Proberen om te weten, om dingen te weten te komen. Daarin ligt de hoop verscholen dat door de kennis controle verkregen wordt. Want als je het snapt kan je rust vinden. Dat is de paradox. We willen af van het zoeken.

Corine Lepoutre: Dat is dus de kern van wat we willen bereiken, we willen af van het zoeken, het zoeken naar eenheid, verlichting zo je wilt?

Erik van Zuydam: Ja, maar dat is het krankzinnige, er valt niets te bereiken. Het leven is een mysterie. De persoon is altijd op weg naar iets beters, naar later. Later word ik verlicht. Later word ik gelukkig. Later kan ik ontspannen. Door de continue focus op een moment in de toekomst mis je eigenlijk het echte leven. Je mist de betovering, het mysterieuze van het moment. Je bent niet werkelijk hier. Je leeft virtueel, in een niet werkelijk bestaan. Want het echte leven is hier, er is niets anders dan dit.

Corine Lepoutre: Jij kent het begrip zelfrealisatie, hoe zou je daar dan aan kunnen werken?

Erik van Zuydam: Er is niemand die daar aan kan werken. Er is geen zelf dat gerealiseerd kan worden. Dit is een totale ondermijning van al die concepten. Ik was overigens totaal in shock toen ik dat besefte. Ik heb die vragen ook gesteld. Hoe zit het dan met guru's die verlicht zijn? Waar ik toch ook wel autoriteit op projecteerde. Maar er bestaat niet zoiets

als een zelfgerealiseerd persoon. De enige realisatie waar het om gaat is het doorzien van de illusie dat er iemand is die verlicht kan raken. Bij de meeste leraren over zelfrealisatie is heel duidelijk nog de persoon aanwezig. Er is geen zelf, er is geen iemand. De zelfrealisatie waar de meeste leraren over spreken gaat over persoonlijke verlichting, maar er is geen persoon. Als iets bevrijding of verlichting zou kunnen worden genoemd dan is dat het wegvallen van het zoeken. En dat is hilarisch, want dat is waar we eigenlijk naar zoeken. De zoeker leeft in de diepe overtuiging 'Ik ben er nog niet', er moet iets veranderen. Maar zowel de 'ik' als de 'er' zijn een illusie, want er is alleen maar dit.

Corine Lepoutre: Dus eigenlijk hoeven we niks meer te doen?

Erik van Zuydam: Nee, want de 'je' die iets zou kunnen doen is een illusie. Als het zoeken wegvalt dan zak je als het ware in de huidige ervaring. Zonder de poging om het te begrijpen is er direct contact met het leven zelf. Dat is het mysterie.

Corine Lepoutre: Mag je dat het 'zijn' noemen, mag je dat 'waarnemen' noemen?

Erik van Zuydam: Het leven wordt waargenomen, maar niet door een iemand. Zijn, leven en waarnemen zijn één. Een compleet niet te bevatten mysterie. Toen ik laatst op een retraite was in Oostenrijk zaten we buiten op een dakterras tegen de achtergrond van de Alpen. En niet ver van ons vloog opeens een enorme grote roofvogel. Een prachtig beeld. En ik keek ernaar zonder iemand te zijn die ernaar keek. Zonder te benoemen 'dat is een arend en dat zijn de Alpen', puur alleen maar het directe zien. Zonder invulling, zonder analyseren. Zonder dat het tot iets moest leiden. Puur het directe ervaren wat er verschijnt op dat moment. En dat is alles wat er is.

Corine Lepoutre: Als de 'iemand' een illusie is, is de wereld dan ook een illusie?

Erik van Zuydam: Ja, die bestaat wel en die bestaat niet, dat is het eerlijke verhaal. Het is interessant dat de wetenschap dat al bevestigt. Alles is energie. De materie bestaat niet als een statisch tastbaar iets. Zo zijn tijd en ruimte ook een illusie. Het is

totaal ongrijpbaar. Deeltjes gedragen zich niet meer als materie, blijken niet werkelijk te bestaan als vaste stof, alles is energie. Dat materie niet bestaat is voor het verstand niet te volgen, dat tijd niet bestaat ook niet.

Corine Lepoutre: Toch resoneert dit, hoe zit dat?

Erik van Zuydam: Als deze boodschap resoneert, dan is dat op een intuïtief niveau, voorbij het verstand of de persoon. De persoon kan deze boodschap niet werkelijk horen, hij wil dat ook niet. Die resonantie die is er, of die is er niet.

Corine Lepoutre: Is dat het mysterie?

Erik van Zuydam: Ja, er valt niets te snappen, niets te zoeken, niets te vinden. Alles gebeurt. Alles is er al. Er valt niets te ontkennen. Het is een totale omarming.

Fata Persona
Erik van Zuydam
Uitgeverij Samsara
ISBN 89493228306

Erik van Zuydam studeerde psychologie en filmacademie. Hij werkte in de mediawereld en geeft sinds 2002 retraites, bijeenkomsten, lezingen en individuele consulten op het gebied van non-dualiteit. www.erikvanzuydam.com